

מתקן למיון אריות ולעיבודן בבלגיה. צולם בביקור משלחת מקצועית בנושא יישום חוק האריות באירופה, בהובלת השר ארדן, ב-9.11.2009. | צילום: גלעד אוסטרובסקי

על הרשויות המקומיות לקבוע הסדרי הפרדה, איסוף ופינוי של פסולת אריות. הסדרי ההפרדה המומלצים כוללים לפחות שני פחים, האחד פח לשאריות מזון (פסולת פריקה ביולוגית) והשני פח יבש לשאר הפסולת, לרבות אריות. הרשות המקומית יכולה לבחור להוסיף פח אריות או לקבוע הסדר הפרדה לזרמים נוספים (פלסטיק, קרטון, ועוד), וכך תופרד הפסולת למרכיביה השונים באופן יעיל שיאפשר ניצול מרבי של חומרי הגלם למחזור. הפרדה במקור תביא לכך שכל אזרח ייקח חלק פעיל בהפרדת הפסולת כבר בביתו. מעורבות זו תביא לכך שכל צרכן יהיה מודע להשפעת הבחירות הצרכניות שלו על כמות הפסולת הנוצרת, ויש לקוות כי ינקוט צרכנות נבונה יותר שתפחית קנייה מיותרת היוצרת פסולת. יצוין כי המשרד להגנת הסביבה, באמצעות הקרן לשמירת הניקיון, מסייע ל-31 רשויות ליישם הפרדת פסולת במקור בסכום של כ-350 מיליון ש"ח, וכן מסייע להקמת מתקנים למיון ולמחזור בסכום של כ-250 מיליון ש"ח.

חוק האריות מקנה למשרד להגנת הסביבה כלים רבים לאכיפת החוק, לרבות אפשרות להטלת עיצומים כספיים גבוהים הן על רשויות מקומיות הן על יצרנים ויבואנים שלא ממלאים את חובותיהם. לאחרונה (אמצע מאי 2012) נשלחו התראות לפני הוצאת עיצומים ל-281 יצרנים ויבואנים שטרם התקשרו עם הגוף המוכר. על אלה שלא יתקשרו עם הגוף בעקבות ההתראה יוטל עיצום כספי של 150,000 ש"ח. על רשויות מקומיות שטרם קבעו הסדר הפרדה ושלא התקשרו עם הגוף המוכר יוטל אכיפה במהלך קיץ 2012, מיד לכשיסתיים סבב ההסברה של המשרד בכל הרשויות.

התאמת צעדי המדיניות של המשרד להגנת הסביבה לקידום המחזור

טל שוחט

מנהלת אגף אריות, המשרד להגנת הסביבה
tal@sviva.gov.il

חקיקת החוק להסדרת הטיפול באריות הוא אחד הצעדים המשמעותיים לכיוון יישום מדיניות שממוקדת בהתייעלות, ושואה במשק מערכת סגורה מבחינת החומרים והמשאבים הנכנסים אליה והיוצאים ממנה. מטרת חוק האריות, המיישם את עקרון האחריות המורחבת של היצרנים, היא להקטין את ההשפעה השלילית של אריות ופסולת אריות על הסביבה על ידי צמצום כמות הפסולת הנוצרת ומניעת הטמנתה. הוא נועד להביא לשינוי אמתית בטיפול בפסולת בישראל בכל שלבי הטיפול. ליישום החוק נדרשים שיתוף פעולה מלא ושותפות אמתית של השלטון המרכזי, השלטון המקומי והתעשייה. על היצרנים והיבואנים הוטלה חובה לטפל בפסולת האריות ולעמוד ביעדי מחזור. היצרנים והיבואנים, באמצעות גוף מוכר שהוקם לצורך קיום חובותיהם, ימנעו לרשויות המקומיות את הטיפול בפסולת האריות המופרדת בתחומן.

ופעילות הסברה לתושבים באשר לדרך השלכת סוגי הפסולת השונים. יש להתאים התקשרויות חוזיות עם קבלני הפסולת כך שהפסולת תפונה בהתאם להסדר ההפרדה שקבעה הרשות, ובו בזמן יש להתקשר עם הגוף המוכר.

בהכנת התכנית והחישובים הכלכליים בכל רשות מקומית יש לזכור כי חוק האריזות מעביר את אחריות המימון של פסולת האריזות המופרדת - מהרשות המקומית אל התעשייה. יחד עם העלייה בהיטל ההטמנה המשולם בגין כל טון פסולת מוטמן (מכ-70 ₪ לטון כיום ועד ל-90 ₪ לטון, לפני הצמדה, בשנת 2015), תביא ההפרדה במקור ברשות המקומית, תוך תקופה קצרה אם לא באופן מיד, לחיסכון גם בטיפול בשאר הפסולת ולעלייה באיכות הסביבה של כלנו.

לצורך יישום החוק הוקם במשרד אגף אריזות, שתפקידו לוודא כי החוק ייושם. על פי חוק האריזות, נדרשים היצרנים והיבואנים לדווח למשרד להגנת הסביבה על חומרי האריזה ועל הכמויות ששווקו בכל שנה. נתונים אלה מצטרפים לדיווחים על כמויות הפסולת המתקבלים מאתרי ההטמנה, מתחנות המעבר וממפעלי המחזור, ויוצרים מאגר מידע חכם באשר לחומרים המשווקים, לכמויות הפסולת ולאופן הטיפול בה, שיאפשר את התאמת צעדי המדיניות בכל עת לצורך קידום המחזור.

ברור כי הדרך לא קלה, ובמיוחד לא בצעדים הראשונים שהמסגרת החדשה לטיפול בפסולת נבנית בהם. כל רשות מקומית נדרשת להכין תכנית לטיפול בפסולת שתתאים למאפייני הרשות ולתושביה, וליישם את התכנית תוך הצבת מכלים להפרדה במקור

מפעל למיין פסולת ביתית מעורבת בקפריסין | צילום: מלה גירשטיין

חוק האריזות שעבר בכנסת בינואר 2011 הוא חוק סביבתי המבוסס על יישום עיקרון של 'אחריות יצרן מורחבת'. עיקרון זה, המטיל את האחריות לעלויות הסביבתיות הנגרמות עקב ייצור מוצרים, על היצרנים המייצרים אותם, הטיל על יצרנים ועל יבואנים של מוצרים ארוזים לשוק הישראלי חובות דיווח ועמידה ביעדי מחזור של חומרי האריזה השונים שבהם הם משתמשים. לאור חובות אלה, פעלו היצרנים והיבואנים הגדולים בישראל, יחד עם התאחדות התעשיינים בישראל, להקמת חברת ת.מ.י.

חוק האריזות - יישום העיקרון 'אחריות יצרן מורחבת' על-ידי היצרנים והיבואנים

קובי דר

מנכ"ל תאגיד מחזור יצרנים בישראל בע"מ (ת.מ.י.)
Kobi@TMIR.org.il